

Krig eller fred

Et forsøg på bidrag til økonomisk og politisk teori og praksis

Af Carsten Ploug Olsen

Forbemærkning

Hvis det er rigtigt, at de fleste mennesker i verden i dag - som tidligere - ønsker at leve i sikkerhed, fred og velstand og at tage hånd om hinanden ved behov, hvordan kan det så være, at den verden vi ser - og måske altid har set - er en verden i krig, konflikt, kaos, fattigdom og nød?

Er verden splittet strukturelt eller etisk, moralsk, ligger splittelsen i nogle måske forældede og uhensigtsmæssige økonomiske, politiske og statslige måder at organisere samfundene på, er det muligt at pege på et eller måske flere strukturelle problemer ved den måde verden fungerer på i dag og har gjort det længe?

Eller må vi erkende, at krigen og konflikten ligger i vores natur og ikke står til at ændre?

Ved et forsøg på at løse disse spørgsmål tror jeg at man kan bruge følgende tommelfingerregel, som gælder her og på mange af livets andre områder:

Der hvor problemet ligger, ligger løsningen også. Ethvert problem kan finde sin løsning ved identificering af problemets rod, omfang og natur.

Derfor består opgaven først i et forsøg på at beskrive problemet. Men ligesom en læge ikke kun bør beskrive og forklare en sygdom ved diagnostik, men også søge at behandle ondet, vil jeg udover at forsøge at beskrive problemet også søge at vise, om muligt, hvordan vi kan løse det.

Lad os først skride til et forsøg på så nøjagtigt som muligt at beskrive problemet, hvor vi vil prøve at beskrive de underliggende processer og fænomener i verdens konflikter:

1. Beskrivelse (diagnose). En verden i krig og konflikt

1a. Evolution

Fra naturens side er vi mennesker underlagt den biologiske evolution, som blandt andet betyder de bedst egnedes overlevelse i en biologisk konkurrence med andre mennesker og dyrearter. Vi er dermed fra fødslen indfanget i en konkurrence eller krig eller konflikt med andre.

Denne konkurrence eller konflikt tager vi med ind i det politiske og økonomiske rum eller realitet, hvor igen de bedst egnede, mest konkurrencedygtige individer, politiske partier, virksomheder og stater "overlever". Andre svækkes eller "går til grunde". Vi kan derfor tale om en dels *biologisk*, dels *økonomisk* og *politisk evolution*.

En afledt effekt af denne konkurrence og konflikt er, at det enkelte individ, politiske parti, virksomhed og stat har en stærk tilskyndelse til at levere det bedst mulige produkt i form af arbejdskraft, varer, opfindsomhed, strategier og politisk system og politisk ageren (evt også militær formåen eller overlegenhed) for at overleve i konkurrencen.

En anden - mindre heldig - effekt er, at konkurrencen ofte er kontraproduktiv i forhold til det vi kan kalde *menneskelige værdier*:

Omsorg for hinanden, tolerance, hjerterum, respekt, kærlighed, fredskærlighed osv.

Vi nødes ofte til at gøre vold på disse værdier, på vores indre menneskelighed og etik - og på naturen - i kampen for overlevelse i den økonomiske og politiske konkurrence og evolution. Det ser derfor ud til, at konkurrencen og konflikten er en del af den menneskelige natur.

1b. Alliancer

For at stå bedre og stærkere i kampen for fysisk, økonomisk og politisk overlevelse, danner individer, virksomheder og stater alliancer. Fx har individer dannet fagforeninger, virksomheder arbejdsgiverforeninger og stater forsvarsalliancer.

Fælles for alliancerne er styrke indadtil og at de er vendt mod andre individer, virksomheder eller stater (eller andre alliancer af de respektive enheder; fx andre alliancer af stater) for at sikre dels deres egen, dels deres enkeltmedlemmers overlevelse.

Alliancerne kan derfor siges at hæve evolutionen, den fysiske, økonomiske og politiske evolution, op på et nyt og højere niveau end før alliancedannelserne.

1c. Selvopholdelsesdriften

Man kan argumentere for, at *selvopholdelsesdriften* er en konsekvens af evolutionen derved, at de med højest selvopholdelsesdrift har størst chance for at overleve og bringe deres gener videre.

Man kan også sige, at selvopholdelsesdriften er evolutionens indre motor, da trangen til at overleve betinger overlevelsen og dermed at bringe sine gener videre. Overlevelse for individer, politiske partier, virksomheder og stater synes da at være det primære, og vejen dertil, de bedst egnede gennem evolutionens udvælgelse, det sekundære.

Selvopholdelsesdriften kan være *individuel* og *kollektiv*. Individet kan søge sin overlevelse ligesom arter, politiske partier, virksomheder og stater.

Det vigtige i denne sammenhæng er, at hvis individet, det politiske parti, virksomheden eller staten føler sig truet, eller reelt er truet, kan både individ, parti, virksomhed og stat reagere voldsomt. En hel stat der føler sig truet eller reelt er truet og kæmper en eksistenskamp, vil reagere med summen af individernes selvopholdelsesdrift i en kollektiv selvopholdelsesdrifts voldsomme reaktion.

1d. Kampen om magt

Kampen om magt kan siges at rumme elementer både fra evolutionens udvælgelse af de bedst egnede og selvopholdelsesdriftens ønske om overlevelse. Det enkelte individ,

virksomhed, stat og alliancer på disse tre niveauer er tilbøjelige til at ønske magt for at vinde den fysiske, økonomiske og politiske evolutions udvælgelse af de bedst egnede og for at sikre overlevelse. Derfor er kampen om magt og magtbegæret også en af de fundamentale kræfter i os mennesker.

1e. Sammenfatning

Det synes at ligge i vores natur, at vi dels gennem evolutionen, den fysiske, økonomiske og politiske evolution, er disponeret for *offensiv* konflikt eller krig, hvor vi ved at levere det bedste produkt i form af arbejdskraft, varer, opfindsomhed, strategier og systemer, som individer, arter, politiske partier, virksomheder og stater søger at udkonkurrere de andre individer, arter, partier, virksomheder og stater.

Dels har vi gennem selvopholdelsesdriften, både individuelt og kollektivt, en *defensiv* disposition for konflikt og krig, hvor vi ikke søger vinding men ren overlevelse.

Kampen om magt og magtbegæret kombinerer de offensive og defensive anlæg for krig og konflikt i individerne, virksomhederne, partierne og staterne som et middel til dels udvælgelse, dels til overlevelse.

Disse enkle principper og kræfter kan have mange ansigter og være maskerede - også for den enkelte aktør selv - i forskellige politiske partier og økonomisk og personlig adfærd.

2. En mulig løsning. En verden i fred

Hvis ovenstående analyse og beskrivelse af forholdene i den konfliktfyldte verden er rigtig, at vi dels har offensive, dels defensive anlæg for krig og konflikt gennem evolutionens udvælgelse og selvopholdelsesdriftens ønske om overlevelse (for enhver pris), og at vi søger at sikre udvælgelse og overlevelse gennem magt, så synes vejen til en mere fredelig verden at være:

I første omgang politisk at fjerne den front mellem stater og alliancer af stater, der udgør konfliktlinjen, at forene de nu adskilte stater og alliancer af stater, der alle kæmper for udvælgelse og overlevelse, ved oprettelsen af en *Verdensstat* med global *lovgivende, udøvende og dømmende magt*.

Hvis denne front fjernes - hvilket bør ske frivilligt og demokratisk og ikke ved tvang; ved en politisk beslutning af de nuværende stater og alliancer af stater - vil den nuværende *alles kamp mod alle* for staterne og alliancer af stater kunne erstattes af politisk *symbiose* og den således forenede verden vil kunne skabe *synergi* mellem verdens regioner og folkeslag i stedet for konflikt og krig.

Hvis verden er politisk forenet i en Verdensstat, vil de enkelte regioner ikke have noget motiv og ingen drift mod militær og økonomisk ekspansion, ingen front med en potentielt fjendtlig aktør på den anden side, da der så ikke vil være mulighed overhovedet for en sådan. Hvis fronten fjernes vil man have mulighed og motiv for at sikre alles sikkerhed og velstand og generelt at udvikle og ikke afvikle menneskelige værdier, indre som ydre, som det nu er tilfældet i staternes og alliancerne af staters *alles kamp mod alle*.

Den krig og konflikt mellem mennesker, politisk og økonomisk, som er startet mellem individer engang i menneskehedens barndom, og som er blevet ført videre op gennem historien og blevet opgraderet efterhånden som mennesker har organiseret sig i stadig

større enheder, stammer, stater og alliancer af stater - de strukturelle årsager til konflikt og krig - kan løses *oppefra* ved en politisk beslutning om at forene verden i en Verdensstat.

Derefter vil den således opnåede fred slå tilbage ned gennem systemet - til virksomheder, organisationer, politiske partier og individer - og vi vil have mulighed for at styrke og berige os selv og andre ved symbiose og synergi i stedet for at sidde fast i en tilsyneladende uløselig knude af konflikt og krig skabt af evolutionens, selvopholdelsesdriftens og magtbegærets blinde råb. Vi vil kunne udvikle og ikke afvikle menneskelige værdier og menneskelig værdighed.

Vi vil da også bedre kunne løse fx økologiske og miljømæssige problemer, klimakrise, problemer med en truet biodiversitet og bedre kunne håndtere fx knaphed på naturressourcer og fattigdom; ikke i kamp mod andre (fx om begrænsede naturressourcer), men i fællesskab.

Hvis disse tanker en dag bliver ført ud i livet, vil *virkeligheden* være den prøve, der skal vise deres holdbarhed og rigtighed eller omvendt deres fejlagtighed.

3. Verdensstatens legitimitet

Hvis vi læser den politiske og økonomiske historie som en bevægelse mod stadig større enheder, individer-stammer-stater-alliancer af stater-verdensstat, med to spor: En totalitær bevægelse som fx kommunisme, nazisme og islamisme og et spor mod et åbent, demokratisk og frit verdenssamfund med de grundlæggende menneskerettigheder skrevet ind i forfatningen, så er det klart, at kun det sidste spor vil kunne skabe en legitim verdensmagt.

Verdensstaten må derudover have en høj grad af transparens, den må være en retsstat og verdenssamfundet et retssamfund, og verdensstaten må være baseret på *magtens tredeling* for at beskytte borgerne mod magtmisbrug og overgreb. Hvis ikke verdensstaten bliver skabt ud fra disse værdier som realiteter og ikke kun som idealer, der maskerer tyranniet, og hvis ikke det sker med folkelig opbakning, bør den ikke oprettes.

Med den moderne informationsteknologi vil åbenhed, frihed, transparens, kontrol med magten og muligheden for og retten til at kritisere magten og stille den til ansvar og dermed retsstaten og retssamfundet være en realiserbar mulighed. Dermed vil man kunne undgå at den dystopiske litteratur og de dystopiske forestillinger om verdensstaten som et mareridt - verdensstaten realiseret i det totalitære spor - bliver til virkelighed.

Noter:

1) Man kan med fordel supplerende læse fx *Emery Reves, Fredens Anatomi*, der begrundet Verdensstatens ønskværdighed ud fra tanker om international lov og ret som vejen til fred, eller læse den serie blogindlæg jeg har skrevet om emnet i årene 2016-2018, *Rationalet bag en eventuel Verdensregering 1-8 + historisk baggrund*, på vml-ploug.blogspot.com.

Man kan også bruge *Thomas Hobbes' Leviathan*, idet vi forlænger hans argument og begrundelse for statsdannelsen - at individerne opgiver en del af deres suværenitet og slutter sig sammen i grupper eller nationer under en suværens (regerings) ledelse af hensyn til egen sikkerhed og overlevelse og for at undgå naturtilstandens alles kamp mod alle - til også at gælde staternes opgivelse af en del af deres suværenitet og

sammenslutning i større enheder (alliancer), ultimativt en Verdensstat, af hensyn til egen sikkerhed og overlevelse og for at undgå *nationernes* alles kamp mod alle.

2) Afsnit 3 om verdensstatens legitimitet er tilføjet 17/3 2020

cpo 2020